

Lesbrief bij Clip 5: Vernatting

Lesdoelen

1. De student kan het belang van vochtige bodems voor weidevogels beschrijven
2. De student kan verschillende watermaatregelen omschrijven die gunstig zijn voor weidevogels
3. De student kan de voorwaarden aan een goed greppel plasdras perceel omschrijven

Toelichting bij lesdia's

Dia 1: In een vochtige bodem zitten meer wormen in de bovenlaag en kunnen weidevogels deze ook beter bereiken omdat ze met hun snavel goed de bodem in kunnen. Ook leidt een hoog waterpeil met natte plekken tot vertraging van de grasgroei wat het gewas meer open maakt. Dit is belangrijk voor de kuikens. Water werkt als een magneet op weidevogels omdat langs slikkige randen meer voedsel te vinden is.

Dia 2: *Noem eens wat watermaatregelen die weidevogels kunnen helpen!* Het is belangrijk dat er verschil ontstaat in de vegetatiestructuur. Zo kunnen de kuikens goed jagen maar hebben ze ook voldoende dekking. Daarnaast zijn slikkige randen belangrijk omdat hier zowel de volwassen vogels als de kuikens veel insecten kunnen vinden. Het verhogen van het slootpeil en het afvlakken van de slootkanten is belangrijk omdat de kuikens zo van perceel naar perceel kunnen zwemmen en ook weer op de kant oever kunnen komen.

Dia 3: Voor de vogels is de dras belangrijker dan de plas: onder water is er geen actief bodemleven namelijk. Langs de randen is er zowel meer bodemleven als meer insecten voor de kuikens. Plasdras percelen worden niet bemest en het perceel moet worden verschaald. Als de bodem te veel voedingsstoffen bevat wordt het perceel te ruig en het gewas te dicht voor de kuikens. Wanneer het gewas te dicht wordt, heeft een (greppel) plasdras geen positief effect op de kuikenoverleving. Om een (greppel) plasdras goed te gebruiken moet deze er het hele seizoen liggen, dus van februari (vestigingsfase) tot en met juni (kuikenfase) en geplaatst worden in een goed broedgebied naast goed kruidenrijk grasland.

Op het filmpje is een golfplaat plasdras te zien die is aangelegd in Noord-Brabant. *Wat denken jullie dat hier het voordeel van kan zijn ten opzichte van een gewone plasdras?* Antwoord: meer overgangen met droge plekken waar het bodemleven heen trekt en de weidevogels voedsel kunnen vinden. *Laat eventueel het filmpje zien.*

Dia 4: Hoe leg je een goede (greppel) plas-dras aan: kijk daarvoor naar het meest geschikte plek: liefst een schraler perceel. of een perceel dat laag gelegen is en daardoor altijd al vochtiger is en later in de grasgroei. Je wil verruiging van het perceel zo veel mogelijk voorkomen.

Dia 5: *Stel je wil een plasdras aanleggen, hoe ga je dan te werk?* Antwoorden verschijnen op de dia. Vanuit landbouwkundig gebruik mag een perceel niet jaarrond als plas dras nat staan want dan kan het niet meer voor productie gebruikt worden en wordt het perceel op een gegeven moment niet meer als landbouwgrond gezien. Daarom is het slim als je ook een plas dras voor jonge vogels aan het einde van het seizoen wilt maken, om dit tijdelijk op een andere plek te doen en daar een greppel vol te zetten bijvoorbeeld.

Dia 6: Hier twee voorbeelden: een volvelds plas dras, waarbij eigenlijk over de hele oppervlakte het water maximaal alleen tot het randje van de zool van de je laars mag staan. Wordt het te diep dan zijn de wormen en larven weg en kunnen de vogels niet meer foerageren. Bij een greppel plas-dras is de droogvallende rand het belangrijkste, hier zal het meeste eten gevonden worden.

Wat heeft mogelijk meer effect: een grote oppervlakte volvelds of meerdere greppels verspreid in een mozaïek? Antwoord: zo veel mogelijk variatie in het gebied. Dus liever meer greppels dan één plasdras. Maar volveldse plasdrassen hebben ook zeker meerwaarde in een gebied.

Dia 7: Greppel plas-dras trekken weidevogelgezinnen aan. Er is blijkbaar meer voedsel te vinden rondom de greppel plas-dras.

Dia 8: Dat er meer insecten, zowel kleine als grote, op de percelen met greppel plas-dras zijn is ook aangetoond. Blauw is met greppel plas-dras, groen zonder. Deze grote insecten (groter dan 4 mm) zijn heel belangrijk voedsel voor de weidevogelkuikens.

Samenvattend, jullie kennen nu:

- Het belang van vochtige bodems voor weidevogels
- De verschillende watermaatregelen voor weidevogels
- De voorwaarden aan een goed greppel plas-dras perceel

Bronnen en verdiepende literatuur:

- Eekeren, N. V., Wit, J. D., Versteeg, C., Hoekstra, N., Pijlman, J., Janssen, P.,... & Lenssinck, F. (2022). Winst & weidevogels.
- Melman, D., Kleyheeg, E., Visser, T., Oosterveld, E., Roodbergen, M., Teunissen, W., & Slier, T. (2020). *Invloed greppel-plasdras op kuikenoverleving kievit* (No. S2020/12). VBNE, Vereniging van Bos-en Natuurterreineigenaren.
- Visser, T., 2022. De waarde van greppel plas-draspercelen voor weidevogels. Verkregen van: <https://edepot.wur.nl/571723>

Ideeën voor opdrachten:

- Ga op zoek naar een bodem waar de grutto goed kan foerageren. Test dit indien mogelijk uit met een penetrometer, penetrograaf of met een prikstok. Maak hier een foto van. Ga hierna op zoek naar bodem waar de grutto niet goed zou kunnen foerageren. Meet hier de indringingsweerstand op dezelfde manier als op het eerste perceel. Hoe komt het volgens jou dat je op de ene plek/het ene perceel de indringingsweerstand lager is dan op een andere plek? En hoe kunnen we weidevogels helpen op basis van deze kennis?

Stuur voor het antwoord een e-mail naar: info@boerenlandvogel.info

- Neem een melkveebedrijf waar je vaak komt in gedachte (indien van toepassing je thuisbedrijf) en ga na wat je daar zou kunnen doen om het gebied aantrekkelijker te maken voor weidevogels. Denk hierbij na over welke je percelen voor welke maatregelen zou inzetten en waarom.